

Beretning fra NICS Operatørkontor for 2012

NICS Operatørkontor er konsesjonshaver for NICS og har etter konsesjonsvilkårene plikt til å utarbeide årsrapport til Norges Bank. I den årlige rapporten til Norges Bank redegjør Operatørkontoret blant annet for deltakelse, omsetning og eksponering, utvikling i risiko, samt en rekke andre forhold som bidrar til å belyse drift, utvikling og forvaltning av NICS.

Innholdet i denne beretning fra NICS Operatørkontor for 2012 sammenfaller i store trekk med den årsrapport for 2012 som NICS Operatørkontor har oversendt Norges Bank.

I forhold til årsrapporten til Norges Bank har Operatørkontoret i denne offentlig publiserte beretningen fjernet eller anonymisert innhold og referanser som belyser eller omtaler forhold som vedrører enkeltbanker i NICS. Av samme grunn er bilag som ble vedlagt årsrapporten til Norges Bank ikke vedlagt denne rapporten. På noen områder er detaljer utelatt. Det kan også være foretatt enkelte justeringer som tar hensyn til utvikling som har funnet sted etter at årsrapporten til Norges Bank ble sendt i januar 2013.

Hovedhensikten med denne årsberetningen fra Operatørkontoret er at medarbeidere i banker som har interesse for betalingsformidling, avregning og oppgjør skal kunne få et innblikk i virksomheten i en sentral og nødvendig komponent i banknæringens felles infrastruktur.

Innhold:

1. NICS Operatørkontors overordnede vurdering av systemets tilstand og risiko	2
2. Beskrivelse av virksomheten i 2012	3
3. Risikoanalyse	14
4. Risikoreduserende tiltak planlagt i neste rapporteringsperiode	22
5. Andre virksomhetsmål for neste rapporteringsperiode	24
6. Annet	25

1. NICS Operatørkontors overordnede vurdering av systemets tilstand og risiko

1.1 Kort oppsummering av de viktigste punkter i årsberetningen

I 2012 har det blitt gjennomført to systemendringer:

- Produksjonssetting av CAP-løsning 3.9.2012
- Produksjonssetting av ny fjerde daglige oversendelse av NICS Netto til Norges Bank for oppgjør - Formiddagsavregningen - 12.10. 2012.

Begge produksjonssettinger har vært vellykkede.

Operatørkontoret har i 2012, etter en omfattende revisjon av ordningen med selvsertifisering (for banker på nivå 1) og egenmelding i 2011 (for banker på nivå 2), gjennomført selvsertifisering og egenmelding for perioden 1.7.2012 – 30.6.2014. Den reviderte ordningen har hatt til formål å styrke bankenes oppmerksomhet rundt avviksbereidskap og rutiner for varsling. Den nye ordningen understreker viktigheten av gode avviksrutiner i bankenes likviditetsavdelinger, slik at næringen blant annet skal være i stand til å forestå effektiv omfordeling av likviditet i en alvorlig avvikssituasjon. I tillegg er innføring av CAP viet mye oppmerksomhet i egenmeldingen.

Nets Norge Infrastruktur (NNI) har i 2012 gjennomført en rekke avbrudds- og kvalitetstester, blant annet en omfattende kvalitetstest der største private oppgjørsbank ble satt i status "Midlertidig Sperret" og underliggende banker flyttet til reserve oppgjørsbank. Testene har vært vellykkede og gitt verdifull lærdom.

Det har i 2012 vært to tilfeller av avvik der en bank har manglet dekning for sin nettoposisjon i NBO. I det første tilfellet, 19.11.2012, avviste etter hvert Norges Bank NICS Netto Formiddagsavregningen med den konsekvens at en bank ble satt i status "Midlertidig Sperret" og NNI måtte beregne nytt avregningsresultat uten banken. I det andre tilfellet, NICS Netto Formiddagsavregningen 20.12.2012, skaffet den aktuelle banken dekning innen avregningen ble avvist av Norges Bank.

Det oppstod et alvorlig avvik 3.12.2012 da det manglet en nettoposisjon i oversendelsen av NICS Netto Morgenavregningen til Norges Bank. Årsaken til avviket var at en bank hadde skiftet BIC uten å informere verken Norges Bank som operatør av NBO eller NNI. Banken ble satt teknisk i status Midlertidig Sperret ut avregningsdøgnet.

Det er Operatørkontorets oppfatning at ovennevnte tre avvik ikke representerte en trussel for finansiell stabilitet. Regelverk og avviksprosedyrer både hos Operatørkontoret og NNI fungerte tilfredsstillende i oppfølgingen av de to førstnevnte avvik. Håndteringen av sistnevnte avvik ble relativt raskt avklart i kontakt mellom den aktuelle banken, Norges Bank, NNI og Operatørkontoret. Etter vårt syn indikerer dette at involverte parter også håndterer uventede avvik på en god måte.

NICS Operatørkontor og Norges Bank inngikk 7.9.2012 ny "Avtale mellom NICS Operatørkontor og Norges Bank om oversendelse av avregninger og brutto betalingsoppdrag mv." Den nye avtalen er først og fremst revidert for å klargjøre partenes ansvar for det tilfellet en privat oppgjørsbank faller bort og underliggende banker må flyttes til Norges Bank som reserve oppgjørsbank. I samme forbindelse har Operatørkontoret innhentet fullmakt fra de fleste nivå 2 banker til å fatte beslutning om flytting av oppgjør av bankens posisjoner

til Norges Bank. Fullmaktene fra nivå 2 bankene vil bidra til å sikre en ryddig og koordinert overføring av berørte nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank som reserve oppgjørsbank.

I forbindelse med inngåelse av ny driftsavtale mellom NNI og NICS Operatørkontor 16.3.2011, som også er bindende for bankene i NICS, har Operatørkontoret i 2012 innhentet "Tilslutningserklæring" fra alle banker i NICS, der bankene skriftlig slutter seg til den nye driftsavtalen. I samme forbindelse har NNI inngått og innhentet ny "Tilknytningsavtale til bankenes felles avregningssystem (NICS)" med alle bankene i NICS.

Den positive trenden fra tidligere år, med få alvorlige avvik og færre avvik totalt, har fortsatt i 2012. NICS Operatørkontor er gjennomgående tilfreds med den driftsmessige leveransen av NICS fra NNI for 2012.

1.2 Overordnet vurdering av om systemet tilfredsstillende konsesjonskravet

Det er Operatørkontorets vurdering at NICS tilfredsstillende:

- Formålet nedfelt i lov om betalingssystemer (bsl) § 2-1 og de øvrige krav som bsl kapittel 2 setter til operatør av et interbanksystem med konsesjon
- De bestemmelser som påhviler et interbanksystem som omfattes av bsl kapittel 4
- De fire vilkår som fremgår i punkt 8 i Norges Banks (konsesjons-)brev av 20.03.2001
- Norges Banks krav om periodisk rapportering, jf Norges Banks brev av 13.11.2001 og 14.12.2001
- Norges Banks krav om utvidet rapportering, jf Norges Banks brev av 07.06.2004. Når det gjelder krav til årlige tester av avbrudds- og katastrofeløsninger vil vi for året 2012 spesielt vise til de tester som er gjennomført og vår vurdering av disse, jf punkt 2.8.
- Norges Banks krav i brev 05.02.2010 i forbindelse med etableringen av Nets anser Operatørkontoret som imøtekommet gjennom Avtale mellom Nets Norge Infrastruktur AS og NICS Operatørkontor om drift, forvaltning og videreutvikling av bankenes felles avregningssystem (NICS) inngått 16.03.2011, jf. vedlegg 8.

2. Beskrivelse av virksomheten i 2012

2.1 Overordnet vurdering av den konsesjonsbelagte virksomheten konsesjonsperioden)

NICS Operatørkontor ble 20.03.2001 gitt konsesjon for NICS. Operatørkontorets vurdering er at virksomheten har vært innrettet i tråd med formålet i bsl kapittel 2. Operatørkontoret mener at systemets basis i kreditering etter oppgjør utgjør en hjørnestein i relasjon til hensynet til finansiell stabilitet. Denne basis eliminerer oppgjørskrisen mellom deltagerne og bidrar derfor til å opprettholde den alminnelige betalingsformidlingen i samfunnet også i tider der det blant de enkelte deltakere kan oppstå usikkerhet om den finansielle stilling hos andre deltakere.

I forbindelse med gjennomgang av fjorårets årsrapport viste Norges Bank til at interbanksystemer i andre land ofte har ulike former for kollektiv sikkerheter. Dette er ikke tilfellet i NICS. Sentralbanken ønsket at Operatørkontoret belyste sine vurderinger knyttet til slike kollektive sikkerheter.

NICS er et rent avregningssystem. Oppgjøret mellom deltagerne i NICS skjer enten over bankers oppgjørskonti i Norges Bank (nivå 1 banker) eller i private oppgjørsbanker (nivå 2

banker). Deltagere i NICS stiller ikke sikkerhet for selve avregningsfunksjonen i NICS. Krav til sikkerheter for deltageres gjennomføring av oppgjøret for avregnede transaksjoner settes av oppgjørsbanker.

Banknæringen og Operatørkontoret vurderte for flere år siden en ordning med kollektiv sikkerhetsstillelse overfor NICS. Hensikten med en slik løsning vil være å sikre at oppgjøret kan gjennomføres selv om en deltager ikke selv er i stand til å gi oppgjør (innen rimelige tidsfrister). Operatørkontoret er i mot en slik løsning. Det er to hovedårsaker til dette:

1. NICS-systemet er basert på prinsippet om kreditering etter oppgjør. Deltagelse i NICS representerer dermed ikke risiko for tap i deltagerbankene (jf dog omtalen av BankAxept-transaksjoner nedenfor). En ordning med kollektiv sikkerhetsstillelse vil introdusere en risiko for tap da kollektivt stilte sikkerheter vil bli benyttet til å dekke misligholdende banks nettoposisjon i oppgjøret.
2. Deltagelse i NICS er en nødvendig forutsetning for bankvirksomhet i Norge. Risiko for tap i en ordning med kollektiv sikkerhetsstillelse vil føre til at Operatørkontoret vil måtte vurdere bankers deltagelse i NICS blant annet ut fra risikoen for tap på den kollektive sikkerhetsstillelsen. Beslutning i Operatørkontoret om å utestenge en bank fra deltagelse vil i praksis utelukke banken fra ordinær bankvirksomhet. Dette vil for det første innebære at Operatørkontoret inntar en rolle som alene er tillagt myndighetene. For det andre vil det introdusere risiko for utelukkelse av banker som reelt sett ikke skulle vært utelukket (feil beslutning). Det er vår oppfatning at disse forhold vil lede til mindre forutberegnelighet og mindre stabilitet for deltagere i NICS og selve systemet NICS.

For BankAxept-transaksjoner vil nødvendigvis brukerstedets bank måtte forplikte seg til å gi oppgjør til brukerstedet før brukerstedets bank selv har fått oppgjør fra kortutstedende banker. For avregningen av slike transaksjoner mellom bankene er det inngått en avregningsavtale etter bsl kapittel 4. Etablerte rutiner for håndtering av BankAxept-transaksjoner i tilfelle offentlig administrasjon hos deltager i NICS representerer også en betydelig reduksjon i deltagerens operasjonelle risiko knyttet til håndtering av et potensielt meget stort antall transaksjoner som ellers ville bli avvist av NICS.

Operatørkontoret vil ikke utelukke at spørsmålet om kollektive sikkerheter vil kunne bli aktuelt om omfanget av transaksjoner som medfører en kredittrisiko skulle øke. Årsaker til en slik økning kan være økt tilbud av betalingstjenester som medfører at mottagers bank forplikter seg overfor sin kunde før banken selv har fått midlene i oppgjøret (kreditering før oppgjør).

NICS og regelverket relatert til deltagelse i NICS har vist seg på en god måte å kunne takle situasjoner der enkeltbanker har manglet dekning på sin oppgjørskonto når en nettoavregning er sendt til Norges Bank for oppgjør. Siden konsesjon ble gitt i 2001 har det vært om lag 10-12 slike tilfeller. Alle disse tilfellene har, med ett unntak (Kaupthing Bank i 2008), har skyldtes tekniske feil knyttet til underliggende transaksjoner eller uoppmerksomhet i enkeltbankers likviditetsstyring. I 2012 har man hatt to tilfeller der oppgjøret har blitt lagt på kø i NBO og der NNI, i samsvar med regelverket, har måttet varsle banken om manglende dekning i Norges Bank for oppgjør av en nettoavregning (En bank manglet dekning i Formiddagsavregningen 19.11.2012 og 20.12.2012).

Hendelsen 19.11.2012 medførte at Norges Bank avviste avregningen som følge av at banken ikke klarte å skaffe dekning innen den fristen som Norges Bank har satt opp og som det er henvist til i regelverket relatert til NICS. NICS måtte da foreta ny beregning av nettoposisjoner og sende nytt avregningsresultat til oppgjør i Norges Bank. Under hendelsen 20.12.2012 mottok banken varsel om manglende dekning, men skaffet dekning før Norges Bank avviste avregningen. Under begge hendelsene fulgte NICS Operatørkontor og NNI de prosedyrer for eskalering ved manglende dekning som følger av NICS-reglens kapittel 5. Etter de siste erfaringer er det vår vurdering at reglene sikrer en praktisk og formålstjenelig avviksbehandling fra Operatørkontoret og NNIs side og er godt anvendbare i en reell avvikssituasjon.

I de nye NICS-reglene, som trådte i kraft i 2010, er det lagt vekt på å forenkle beskrivelsen av handlingsmønstre ved finansielle problemer i enkeltbanker. Etter vår oppfatning bidrar disse regler til tydeliggjøring og en ytterligere ryddigere håndtering av situasjoner der bank mangler dekning eller settes under offentlig administrasjon. Vår oppfatning av NICS-reglene som veltilpassende for håndtering av en situasjon der en bank mangler dekning ble styrket ved hendelsene i november og desember 2012 der en bank manglet dekning i NBO for sin posisjon i NICS Netto.

Operatørkontoret vil anta at en operasjonell problemstilling vil kunne oppstå dersom en privat oppgjørsbank, med mange underliggende banker, kommer i en situasjon der den ikke lenger er i stand til å oppfylle sin rolle som oppgjørsbank. En gjennomgang av hvilke nivå 2 banker som har konto i Norges Bank, viser at alle banker på nivå 2 ved utgangen av 2012 har konto i Norges Bank, som kan benyttes som reserve oppgjørskonto dersom oppgjørsbanken ikke kan oppfylle sin funksjon som oppgjørsbank. 106 banker har ordinær konto og 4 banker har beredskapskonto. Nivå 2 banken må imidlertid gjøre visse forberedelse før konto i Norges Bank er klar til bruk for oppgjør av avregninger fra NICS. Vi tenker da blant annet på innskudd og etablering av eventuelle sikkerheter. Banker med beredskapskonto må i tillegg be Norges Bank om at denne aktiviseres.

Spørsmålsstillinger vedrørende rutiner og beredskap for skifte av oppgjørsbank er grundig dekket i den reviderte ordningen for egenmelding av nivå 2 banker. For en beskrivelse av denne og resultatene fra siste egenmelding vises til punkt 3.1 og 3.4 nedenfor. For å bidra til en mest mulig koordinert flytting av berørte nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank som reserve oppgjørsbank har Operatørkontoret i 2012 innhentet fullmakter fra de fleste (103 av 106) nivå 2 banker til å fatte beslutning om flytting av bankens oppgjør til Norges Bank. Operatørkontoret anser dette som et viktig tiltak for å begrense samlet operasjonell risiko i en situasjon der en privat oppgjørsbank faller bort. Gjennomføring av oppgjør for avregningene i NICS er like fullt avhengig av at de banker som oppgjørsmessig flyttes til Norges Bank har tilstrekkelig dekning på sin oppgjørskonto i sentralbanken. Dette forholdet er også belyst i egenmeldingen for nivå 2 banker. Vi vil likevel ikke utelukke at enkelte nivå 2 banker i en slik situasjon vil ha utilstrekkelig likviditet på sin oppgjørskonto og at forsinkelser i den alminnelige betalingsformidling da vil forekomme.

2.2 Beskrivelse av systemet underlagt konsesjon

Systemets funksjonalitet

NICS foretar avregning på 2 nivåer:

- for nivå 1 banker, dvs. banker som har sitt oppgjør i Norges Bank
- for nivå 2 banker, dvs. banker som har oppgjør gjennom en bank på nivå 1

Både nivå 1 banker og nivå 2 banker er direkte deltagere i NICS og selv ansvarlig for de transaksjoner de sender til NICS for avregning.

Hver bank på nivå 2 er omfattet av en CAP (en eksponeringsgrense) som gjør at den nivå 1 banken som opptrer som oppgjørsbank for underliggende nivå 2 bank kan kontrollere og begrense sin eksponering mot underliggende nivå 2 bank. CAP fastsettes av oppgjørsbanken. Oppgjørsbankene forplikter seg til å gi oppgjør så lenge underliggende nivå 2 banks posisjon i NICS Netto som sendes til oppgjør er innenfor CAP.

Bankene skal levere transaksjoner fra sine betalingssystemer til alle avregninger, og motta bokføringsgrunnlag fra alle avregninger (etter at disse er gjort opp) for oppdatering av kundekonti.

Behandlingen i NICS har tre hovedtrinn:

1. Mottak og kontroll (validering) av transaksjoner innsendt fra bankene og deres medhjelpere (på vegne av banker). Transaksjoner mottas i SWIFT-format og de nasjonale formater NIBE og BOLS (korttransaksjoner)
2. Danning og oversending av oppgjørsgrunnlag (avregning) for oppgjøret mellom bankene i Norges Banks oppgjørssystem NBO
3. Videreformidling av bokføringsgrunnlag til bankene etter at oppgjør er bekreftet oppgjort i Norges Bank.

I tillegg kan bankene løpende følge med på sine posisjoner og underliggende transaksjoner gjennom NICS' informasjonsgrensesnitt (NICS Online).

Transaksjoner kan gjøres opp enkeltvis (NICS Brutto) eller inngå i en multilateral nettoavregning der mange transaksjoner gjøres opp samtidig (NICS Netto). Kun banker på nivå 1 kan delta i NICS Brutto.

Bank som sender transaksjoner til NICS styrer selv hvilke transaksjoner som skal inngå i hhv NICS Netto og NICS Brutto. Styringen skjer primært ved hjelp av beløpsgrenser som banken oppgir som parametere til NICS. Banken kan sette ulike beløpsgrenser for hhv NIBE- og SWIFT-transaksjoner. Beløpsgrensen er 25 millioner kroner dersom banken ikke velger annen lavere grense. Ingen banker har pt satt lavere grense enn 25 millioner kroner. BOLS-transaksjoner (korttransaksjoner til debet på kortholders konto) vil alltid inngå i NICS Netto. Brukerstedsbankens kreditering av brukerstedet inngår i NICS som en transaksjon i NIBE-transaksjon.

Til NICS Brutto styres følgende transaksjoner:

- SWIFT-transaksjoner merket HASTE eller REG (likviditetsreguleringer)

- SWIFT-transaksjoner med beløp over 25 millioner kroner (i Bruttovinduet kl 1530 - 1600 også transaksjoner under 25 millioner kroner)
- NIBE transaksjoner med beløp over 25 millioner kroner (gjelder for kredittransaksjoner mellom nivå 1 banker)

Til NICS Netto styres alle øvrige SWIFT- og NIBE-transaksjoner.

Transaksjoner i NICS Brutto sendes fortløpende til Norges Bank for oppgjør i realtid (i åpningstiden for NBO).

Transaksjoner i NICS Netto avregnes på multilateral nettobasis. Nivå 2 bankens nettoposisjon inngår i oppgjørsgrunnlaget (nettoposisjonen) til den nivå 1 banken som opptre som oppgjørsbank.

Avregninger sendes til Norges Bank fire ganger pr dag for oppgjør over nivå 1 bankenes oppgjørskonti i NBO.

Produksjonen av systemet

NICS Operatørkontor har utkontraktet driften av NICS til NNI – et 100 prosent eiet datterselskap av Nets Norway AS, som igjen er 100 prosent eiet av Nets (holdingselskapet i Nets konsernet).

For leveransen av NICS benytter NNI administrative og driftsmessige underleveranser fra Nets Norway AS.

Systemendringer

Systemendringer er omtalt under punkt 2.5.

2.3 Deltagelse, omsetning og eksponering

Deltagelse

Deltagelse i NICS pr 31.12.2012:

Banker på nivå 1: 22, hvorav 16 deltar i utvekslingen av transaksjoner i SWIFT-format mellom banker (SWIFT-løpet)

Banker på nivå 2: 110. Ingen banker på nivå 2 deltar i SWIFT-løpet i NICS.

Tabell 1. Deltagere på nivå 1 som er oppgjørsbanker for andre deltagere.

Oppgjørsbank	Antall underliggende banker
DNB Bank	98
SpareBank 1 SMN	11
Danske Bank	1
Sum	110

Følgende endringer i deltagelse har funnet sted i 2012:

- 3755 Fjaler Sparebank har teknisk blitt fusjonert med 3890 Sparebanken Sogn og Fjordane (juridisk ble bankene fusjonert i 2011).
- 2650 Holla og Lunde Sparebank har formelt og juridisk fusjonert med 2610 SpareBank 1 Telemark.

- 8902 Nordlandsbanken opphørte fra 1. oktober 2012 og gikk inn i DNB Bank. Nordlandsbanken eksisterer fortsatt teknisk som eget konsern i NICS.
- 9750 Skandinaviska Enskilda Banken har fusjonert med 9590 SEB Privatbank. 9590 eksisterer fortsatt teknisk i NICS som eget konsern.
- 2320 SpareBank 1 Hallingdal og 2135 Øystre Slidre har fusjonert og dannet 2320 SpareBank 1 Hallingdal Valdres. 3625 Sparebanken Vest og 3450 Hardanger Sparebank har gjennomført teknisk fusjon der Hardanger går inn i Sparebanken Vest. Bankene fusjonerte formelt i 2011.

Omsetning

Tabell 2. Antall transaksjoner og beløp avregnet gjennom NICS i 2012.

NICS 2012	Antall transaksjoner	Formidlet beløp
NICS totalt	1 956 447 604	kr 62 449 525 806 912
NICS Netto	1 956 297 823	kr 27 517 610 855 358
NICS Brutto	149 781	kr 34 931 914 951 553

Fra 2011 til 2012 observerer vi en økning i NICS Netto og NICS Brutto, både i antall transaksjoner og i formidlet beløp. Økningen i antall transaksjoner i NICS netto er 6,75 prosent, mens økningen i beløp er på 6,28 prosent. I NICS Brutto ble det gjennomført 7,96 prosent flere transaksjoner enn i 2011, mens formidlet beløp økte med 15,91 prosent.

Eksposering

Som i tidligere år har vi hentet ut statistikk for oktober måned for å foreta en vurdering av eksponeringer.

Største eksponering (multilateral netto debet i NICS Netto) forekom 1.oktober. En bank hadde da en netto utgang i Sluttavregningen på 26,77 milliarder kroner. Denne posisjonen er i særklasse den største posisjonen i oktober. For øvrig hadde en bank en utgang på 8,58 milliarder i Ettermiddagsavregningen samme dag, noe som er månedens tredje største debet i NICS Netto.

Nest største multilaterale debet i oktober forekom den 18. oktober, der en bank hadde en utgang på 8,97 milliarder kroner i Morgenavregningen. 18. oktober var dagen før pensjonsutbetaling fra NAV (19.10.2012). Siden pensjon skal være godskrevet mottakers konto innen kl. 00.00 på utbetalingsdagen kjøres pensjonene en bankdag tidligere, og får dermed likviditetseffekt en virkedag tidligere enn offisiell pensjonsutbetalingsplan. Til sammenligning kan det nevnes at de to største netto debetposisjoner i oktober 2011 var på 7,2 milliarder (19. oktober) og 6,4 milliarder (19. oktober).

2.4 Forretningsmessige og avtalemessige endringer

Forretningsmessige endringer

Det er for 2012 gjennomført tilpasninger i prislisen for NICS som følge av innføring av CAP-funksjonalitet og deltakelse i den nye SKK-løsningen.

Det er innført en fastavgift for CAP som skal faktureres oppgjørsbank. Gebyrer for overskredet CAP trådte i kraft fra 3. desember 2012. Gebyret belastes oppgjørsbank.

Det er innført en fastavgift for deltakelse i SKK-løsningen (Statens Konsernkonto).

Organisasjonsmessig forhold

Det har ikke blitt gjennomført endringer i organisasjonsmessige forhold med betydning for NICS i 2012.

I brev til Operatørkontoret av 31.10.2012 informerte Nets Norway AS om planlagte endringer i selskapsstrukturen for Nets konsernet. Den planlagte endring innebærer at Nets Norway AS og det danske Nets Denmark A/S fusjoneres til Nets A/S, som vil bli et dansk selskap. Det vises til punkt 4 for nærmere omtale av Operatørkontorets oppfølging.

Avtalemessige endringer

NICS Operatørkontor og NNI inngikk 16.3.2011 Avtale om drift, forvaltning og videreutvikling av bankenes felles avregningssystem (NICS) (Driftsavtalen).

Den nye driftsavtalen forutsetter at NNI inngår ny tilknytningsavtale med den enkelte deltaker. Operatørkontoret og NNI ble tidlig i 2012 enige om ny tilknytningsavtale mellom NNI og deltakerbank i NICS. Ny tilknytningsavtale ble sendt bankene for signering i februar 2012.

Driftsavtalen mellom NICS Operatørkontor og NNI utgjør et vedlegg til tilknytningsavtalen, og er bindende for banken. Operatørkontoret har derfor bedt bankene i NICS om å gi sin skriftlige tilslutning til driftsavtalen (Tilslutningserklæring).

Samtlige banker i NICS har i løpet av 2012 returnert signert tilknytningsavtale med NNI og tilslutningserklæring til driftsavtalen mellom NNI og Operatørkontoret.

NICS Operatørkontor og Norges Bank inngikk 7.9.2012 ny "Avtale mellom NICS Operatørkontor og Norges Bank om oversendelse av avregninger og brutto betalingsoppdrag mv." Foranledningen for den nye avtalen er at NICS Operatørkontor har sett nærmere på forhold som må være i orden for at NICS Operatørkontor skal kunne anmode Norges Bank om å overta som reserve oppgjørsbank for nivå 2 banker, hvis den private oppgjørsbanken ikke kan oppfylle sin forpliktelse som oppgjørsbank. Norges Bank og NICS Operatørkontor har blitt enige om enkelte endringer i avtalen slik at teksten mer presist dekker partenes forpliktelser i forbindelse med innhenting, håndtering og oppdatering av innhentede fullmakter fra nivå 2 bankene. I tillegg til de ovennevnte endringer har partene blitt enige om noen mindre materielle endringer, samt enkelte språklige justeringer, som etter partenes oppfatning bidrar til å klargjøre bestemmelsene i teksten ytterligere.

I sammenheng med de ovennevnte endringer i avtalen mellom Norges Bank og NICS Operatørkontor sendte Operatørkontoret i november 2012 brev til alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank, der vi anmodet banken om å returnere fullmakt til Operatørkontoret om å kunne fatte beslutning om flytting av oppgjør av bankens posisjoner til Norges Bank for det tilfellet bankens ordinære oppgjørsbank skulle være ute av stand til å utøve sin funksjon som oppgjørsbank.

Nasjonale og internasjonale føringer

Endelig versjon av CPSS/IOSCOs rapport om "Principles for financial Market Infrastructures" ble publisert 16.04. 2012. De nye prinsippene vil gjelde for både betalingssystemer, verdipapiroppgjørssystemer og sentrale motparter (CCP'er). For betalingssystemers

vedkommende vil de nye prinsippene erstatte de nåværende 10 kjerneprinsippene (CPSS 2001).

CPSS/IOSCO publiserte i desember 2012 "Disclosure framework and assessment methodology, som er supplerende dokumenter til hovedrapporten om "Principles for financial market infrastructures".

NICS Operatørkontor er kjent med at Norges Bank vil bruke de nye prinsippene i fremtidig tilsyn med NICS. Norges Bank har bedt NICS Operatørkontor om å gjøre en selvevaluering av NICS i forhold til de nye prinsippene i løpet av 2013.

Selvevaluering av NICS i forhold til de nye prinsippene vil være en av Operatørkontorets prioriterte aktiviteter i 2013. NICS Compliance Komité, som ble etablert i 2011, blant annet for å vurdere hvorvidt NICS til enhver tid opererer innenfor rammen av lov om betalingssystemer og krav fra konsesjonsmyndigheter, vil bistå Operatørkontorets administrasjon og styre i evalueringsarbeidet.

Operatørkontoret er ikke kjent med at det er publisert andre nasjonale eller internasjonale føringer med betydning for NICS i rapporteringsperioden.

2.5 Systemendringer

I rapporteringsperioden er det produksjonssett to leveranser (systemendringer).

- CAP-funksjonalitet
- NICS Netto Formiddagsavregningen

CAP-funksjonalitet ble satt i produksjon 3.9. 2012. Regler for forholdet mellom oppgjørsbanker for nivå 2 og NICS ble fastsatt av Styret i NICS Operatørkontor 10.11.2011. Hovedbegrunnelsen for innføring av nye nivå 2 regler var innføring av CAP-funksjonalitet. Innføring av CAPs for nivå 2 banker medfører at private oppgjørsbanker får mulighet til å begrense sin oppgjørsforpliktelse for underliggende banker. Dette representerer en klar risikoreduksjon knyttet til slike bankers deltagelse i NICS.

Norges Bank godkjente i brev 14.12.2012 CAP-funksjonaliteten under forutsetning av at løsningen, deriblant tidsfristene for oppgjørsbankenes regulering av CAP, blir vurdert etter en passende tid. Norges Bank ønsket også at overskridelser av CAP følges opp og spesifiseres i de periodiske rapportene for driftsavvik. Periodisk rapportering av overskridelser av CAP ble innført til styremøte i NICS 28.11.2012 og inngikk fra og med dette tidspunkt i den periodiske rapporteringen til Norges Bank. Fra og med produksjonssetting 3.9.2012 og ut 2012 var det to tilfeller av overskridelse av CAP, begge i Morgenavregningen.

NICS Netto Formiddagsavregningen ble satt i produksjon 12.10.2012. Bankenes frist for å levere transaksjoner til den nye avregningen er kl. 1100. Innføring av Formiddagsavregningen krevde kun parameterendringer i NICS-systemet. I forbindelse med implementering har det blitt gjort tilpasninger i driftsmønsteret for NICS og i tidsfristene for avvikshåndtering ved manglende dekning. Norges Bank godkjente endringen i brev 10.7.2012 under forutsetning av at de mottok bekreftelse på at tester er gjennomført med tilfredsstillende resultat. Norges Bank mottok slik bekreftelse i brev 8.10.2012.

Innføring av et nytt fjerde oppgjør for NICS Netto har betydelig knappet inn tidsrommet mellom Morgenavregningen og neste avregning. Dette har medført økt hurtighet i

betalingsformidlingen. Dette reduserer konsekvensene for en bank som på grunn av driftsavvik ikke rekker innsendingsfristen for Morgenavregningen. Dette reduserer også konsekvensene for en bank som på grunn av feil likviditetstilpasning blir tatt ut av Morgenavregningen etter at denne er avvist av Norges Bank. Daglig gjøres det opp rundt 250 000 transaksjoner i det nye oppgjøret. Målt i beløp er avregningen imidlertid ofte på høyde med de andre avregningene.

2.6 Arbeid med forbedringer av systemets kvalitet

Det er Operatørkontorets oppfatning at kvaliteten i NICS-systemet har blitt ytterligere forbedret i løpet av 2012. En rekke kvalitets- og avbruddstester, tekniske oppgraderinger og implementering av flere overvåkings- og varslingsrutiner, har bidratt til dette. NNI gjennomførte i uke 46 en omfattende kvalitetstest der den største private oppgjørsbanken ble satt i status "Midlertidig Sperret" (MS) jf NICS-reglens kapittel 5 og rundt 100 underliggende banker måtte overføres til ny oppgjørsbank. Testen ble gjennomført sammen med Norges Bank. Testen ble kjørt i NICS sitt kopiproduksjonsmiljø og i Norges Bank sitt testmiljø. Testen er den mest omfattende kvalitetstesten NNI har gjennomført til dags dato. Testen ga verdifull erfaring og verifiserte blant annet at NNI er i stand til, sammen med Norges Bank, å endre oppgjørshierarkiet i en "MS-situasjon". Samspillet internt mellom Nets Norway (Nets-IT) og NNI, samt Norges Bank, fungerte som forventet. Testen anses å være vellykket.

I tillegg til ovennevnte test har det gjennom året blitt gjort regelmessige avbruddstester der sentrale komponenter har blitt ombyttet mellom driftsstedene i faste intervaller. NICS deltok sammen med Norges Bank og DNB Bank i Swift "coldstart-test" i april 2012. NNI har også i 2012 foretatt tilpasning og optimalisering av NICS' testmiljøer for å sikre at testmiljøet er tilpasset behovet.

I tillegg til de ulike testaktivitetene er NICS-systemet også i 2012 forbedret gjennom en rekke preventive tiltak med hensyn til "tuning" og mindre feilretting av rent "teknisk" karakter. Dette er justeringer som skal forhindre at større avvik kan oppstå og forstyrre gjennomføringen av betalingsoppgjørene. NNI har i løpet av 2012 foretatt flere oppgraderinger i maskin- og kommunikasjonsløsningen til NICS, blant annet en nødvendig oppgradering av databaseapplikasjonen for å fjerne avviksårsaker. NNI har også gjort tilpasninger i den interne Swift-infrastrukturen for NICS etter tilbakemeldinger fra Swift (Swift Health check). NNI har implementert automatisk overvåking og varsling av inngående trafikk i NICS Swift i forkant av Morgenavregningen. Til sist kan nevnes at det har blitt implementert en rekke varsler for å fange opp uønskede hendelser i transaksjonsbehandlingen og tiltak som sørger for bedre varsling ved stopp i NICS Online.

2.7 Driftssituasjonen

Krav til stabil drift

Det er et krav at alle deltagere i NICS med oppgjør i Norges Bank (nivå 1 banker) skal ha dekning på sin oppgjørskonto når en NICS Netto oversendes til Norges Bank for oppgjør. Deltagere som ikke oppfyller dette kravet, og heller ikke innen bestemte tidsfrister har skaffet dekning for sin nettoposisjon, ilegges en sanksjon i form av et gebyr.

Operatørkontorets generelle krav til driftstabiliteten i NICS har vært:

- NICS Netto skal sendes til oppgjør på de tidspunkter som er nedfelt i driftsmønsteret. Det kan gjøres unntak når en bank, med grunnlag i nedfelte regler, får innvilget utsettelse av frist for innsending til Sluttavregningen.
- Etter at en NICS Netto er oppgjort skal NICS innenfor frister fastsatt i driftsmønsteret sende konteringsdata for de oppgjorte transaksjonene til deltagerne.
- Mottatte transaksjoner til behandling i NICS Brutto skal fortløpende (umiddelbart) sendes til Norges Bank for oppgjør. Oppgjorte Brutto-transaksjoner i SWIFT-format skal etter oppgjør umiddelbart videreformidles til deltaker.

Operatørkontoret følger nøye opp driftssituasjonen i NICS. Avvik sentralt i NICS rapporteres omgående til NICS Operatørkontor både på e-post og via SMS. Operatørkontoret får daglig tilsendt "Morgenrapporter" fra NICS der det opplyses om eventuelle avvik (sentralt i NICS eller hos deltager i NICS) samt om omsetningen. NNI avlegger til hvert styremøte i NICS Operatørkontor en egen avviksrapport som også er grunnlag for periodisk rapportering til Norges Bank.

I avtale med NNI om drift av NICS (Driftsavtalen) fra 2011 er kravene til driftstabilitet formulert i vedlegg 3 til avtalen. Disse krav er formulert som driftsmål. Kravene er mer spesifisert enn det som har vært tilfelle tidligere og det er konkretisert samlet kvalitetsmål gjennom angivelse av maksimalt antall samlede avvik og "feilpoeng". Feilpoeng er en metode for å vekte et avvik etter dets alvorlighet. Operatørkontoret og NNI ønsker naturligvis så få feil som mulig. Likevel må en ha en realistisk tilnærming til dette da et absolutt krav om feilfri drift har en kostnadmessig side. I driftsmålene er totalt antall avvik gjennom ett år satt til 13, mens driftsmål regnet etter feilpoeng er satt til 22. Feilstatistikken for 2012 viser 7 avvik i NICS (9 feilpoeng). I 2009, 2010 og 2011 ble det registrert respektive 10, 10 og 13 avvik, med henholdsvis 38, 31 og 21 feilpoeng. Året 2012 er dermed det beste året med hensyn til driftsavvik, både når man regner avvik og feilpoeng, siden målemetodikken ble innført i 1998.

Rapportering av driftssituasjonen

Historisk har produksjonssetting av store systemendringer påvirket driftssituasjonen negativt. Operatørkontoret er derfor tilfreds med at NICS registrerer det laveste antall avvik og feilpoeng siden målingen startet i 1998 i et år der man har produksjonsatt både et nytt nettooppgjør (Formiddagsavregningen) og CAP-funksjonalitet. For 2012 har NNI ikke rapportert avvik som er klassifisert som alvorlige eller kritiske.

I fjerde kvartal 2012 så man imidlertid flere avvik hos deltakere som følge av både tekniske og finansielle forhold. Formiddagsavregningen 19.11.2012 ble lagt på kø i NBO og senere avvist av Norges Bank grunnet manglende dekning hos en bank. NNI og NICS Operatørkontor fulgte de eskaleringsprosedyrer som følger av NICS-reglene. Banken ble satt i status "Midlertidig Sperret" jf NICS reglene 5.2. Etter å ha mottatt underretning fra banken om at den ville ha dekning for sin posisjon til NICS Netto Ettermiddagsavregningen (igjen kunne delta i NICS på normale vilkår) ga Operatørkontoret NNI instruks om å oppheve status "Midlertidig Sperret".

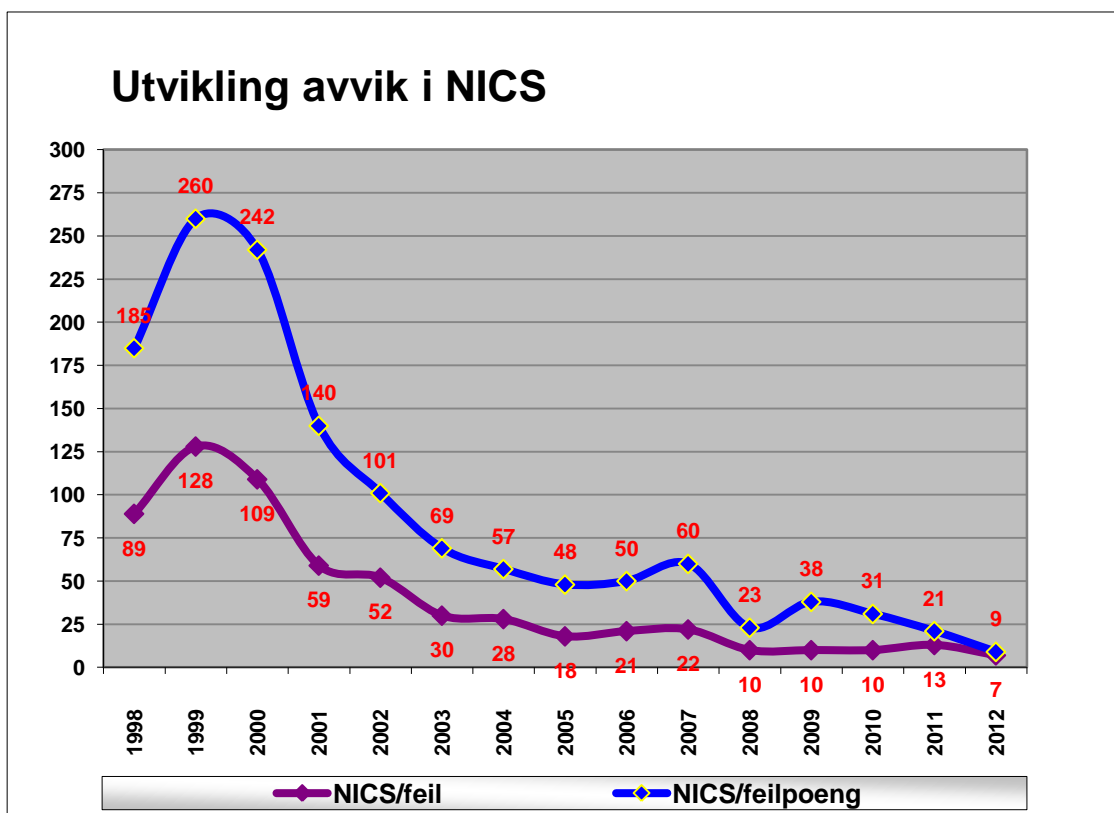
Det er Operatørkontorets oppfatning at regelverket og beredskapsrutiner både hos Driftstedet for NICS (NNI) og Operatørkontoret fungerte tilfredsstillende under avviket 19.11.2012. Operatørkontoret vil likevel gjøre enkelte mindre justeringer i sin beredskap. Avviket 19.11.2012 var første gang en bank på nivå 1 manglet dekning for sin nettoposisjon siden nytt NICS-regelverk trådte i kraft 6.7.2010. En bank manglet for øvrig også dekning for

sin posisjon i Formiddagsavregningen 20.12.2012. Oppgjøret ble da lagt på kø i NBO, men banken skaffet dekning før avregningen ble avvist.

Et kritisk avvik inntrådte 3.12.2012 da NICS Netto Morgenavregningen ble avvist av Norges Bank. Avviket skyldtes at en bank hadde skiftet BIC uten å informere verken Norges Bank som operatør av NBO eller NNI som driftssted for NICS. Som følge av dette manglet bankens nettoposisjon i Morgenavregningen i mottaket hos Norges Bank. Avregningen ble derfor avvist av Norges Bank. Rundt kl. 0830 besluttet NICS Operatørkontor etter samråd med Norges Bank, NNI og den aktuelle banken å sette banken teknisk i status "Midlertidig Sperret" ut dagen. Morgenavregningen ble deretter postert i Norges Bank kl. 0955. Formiddagsavregningen, Ettermiddagsavregningen og Sluttavregningen ble postert rundt en halv time senere enn vanlig. Ekstra tidsmedgang i forbindelse med disse avregningene skyldtes rekalkulering av nettoposisjoner som følge av at alle transaksjoner til og fra banken ble tatt ut. Den ekstra tidsmedgang var som forventet. Banken deltok i NICS Netto Morgenavregningen neste dag 4.12.2012 på normale vilkår. Denne Morgenavregning ble postert til vanlig tid kl 0540.

Det er Operatørkontorets vurdering at avvikene i 2012 ikke representerer noen trussel mot den finansielle stabiliteten. Likevel viser avviket 3.12.2012 at ikke alle banker har tilstrekkelig fokus på gjennomgang av mulige konsekvenser som følge av å foreta endringer i egne systemer.

Figur 1. Utvikling i Avvik og feilpoeng i NICS 1998 – 2012

2.8 Test av avbrudds- og katastrofeendringer

Tester av ulike slag, deriblant full katastrofetest av alle funksjoner i NICS gjennomført 24. – 25. oktober 2012, har vært sentrale aktiviteter i rapporteringsperioden. Erfaringene som er opparbeidet gjennom testaktivitetene kom blant annet til anvendelse under NNIs håndtering av avviket 3. desember 2012, der det manglet en nettoposisjon i oversendelsen til Norges Bank, grunnet en banks uannonserte skifte av BIC.

Før overgangen til Nye NICS på ny plattform foregikk driften av NICS på ett driftssted, med et annet driftssted som ”kaldt” reservested. Dette innebar at det ikke foregikk prosessering knyttet til NICS på reservestedet så lenge driften var på ordinært driftssted. Etter overgangen til Nye NICS i 2010 foregår i dag driften på begge driftssteder samtidig (hot-hot). I denne infrastrukturen er komponenter duplisert og skal ta over for hverandre hvis enkeltkomponenter svikter eller ett av driftsstedene faller ut. Den første katastrofetesten på ny plattform ble kjørt i mars 2011.

Som beskrevet i punkt 2.6 ovenfor har det også i 2012 blitt kjørt regelmessige avbruddstester der sentrale komponenter har blitt ombyttet mellom driftsstedene i faste intervaller, og under katastrofetesten i oktober ble hele driften av NICS kjørt på ett driftssted. NICS Online var også en del av denne testen slik at bankenes brukere av NICS også kunne delta aktivt. Testen ble karakterisert som vellykket. Samtlige komponenter som ble flyttet og kjørt på alternativt driftssted fungerte uten verken stopp eller forsinkelser i produksjonen for NICS. Testen verifiserte, som tilsvarende test i oktober 2011, at NNI og deres driftsleverandør Nets Norway har den nødvendige kompetanse til å sikre at drift av NICS kan avvikles på alternativt driftssted, samt at dokumentasjon og prosedyrer for etablering på alternativt driftssted foreligger og kan anvendes. For å sikre full ”gjennomkjøring” ble testen først avsluttet etter en full 24 timers syklus, slik at alle daglig ”NICS-oppgaver” ble testet.

3. Risikoanalyse

3.1 Overordnet vurdering av risikoen for at systemet kan påvirke den finansielle stabilitet

Risiko for finansiell stabilitet

Det er Operatørkontorets vurdering at NICS ivaretar hensynet til finansielle stabilitet. Vi vil i denne sammenheng peke på de momenter som er trukket frem under punkt 2.1. Kreditering før oppgjør. Den enkelte bank kan være trygg på at transaksjoner de sender inn eller mottar fra NICS ikke fører til at det oppstår posisjoner som leder til tap i interbankdimensjonen. Unntaket er BankAxept-transaksjoner, der posisjonene gjennomgående er små og dessuten sikret rettsvern som følge av avregningsavtalen etter bsl kapittel 4. Videre vil nivå 2 banker kunne oppleve tap ved alvorlige finansielle problemer i valgt privat oppgjørsbank.

Systemet med nivå 1 banker og nivå 2 banker er hensiktsmessig. Like fullt representerer dette systemet et problem for nivå 2 banker om disse bankers oppgjørsbank ikke lenger skulle være i stand til å oppfylle sin rolle som oppgjørsbank.

Dersom dette skyldes et alvorlig finansielt problem i oppgjørsbanken vil nivå 2 banken kunne oppleve tap av en positiv posisjon i NICS. Hvorvidt en slik situasjon utløser et umiddelbart *finansielt* problem for nivå 2 bankene avhenger av hvor mye midler som eventuelt blir innelåst (tapt) på oppgjørskontiene i oppgjørsbanken. Denne risikoen kan imidlertid nivå 2 banken selv utøve kontroll over gjennom valg av oppgjørsbank, styring av sin oppgjørskonto og eventuelt valg av en annen oppgjørsbank.

Etter vår vurdering vil NICS ikke bidra til at finansielle problemer i en bank forsterkes gjennom smitteeffekter.

Hvis den private oppgjørsbanken skulle falle bort vil de underliggende nivå 2 bankene imidlertid kunne oppleve betydelige operasjonelle utfordringer knyttet til videre deltagelse i den alminnelige betalingsformidlingen og videreføring av sin generelle bankvirksomhet. I en slik situasjon oppfatter Operatørkontoret det først og fremst som sin oppgave å sørge for at det foreligger gode og effektive operasjonelle rutiner i NICS som legger til rette for at de utsatte nivå 2 bankene raskt kan etablere seg med ny oppgjørsbank. En forutsetning for at NICS skal kunne utføre dette er imidlertid at utsatte nivå 2 banker har tilfredsstillende rutiner og beredskap for skifte av oppgjørsbank, eventuelt allerede har avtale med en reserve (beredskaps) oppgjørsbank.

Dersom privat oppgjørsbank ikke er i stand til å utføre sin funksjon som oppgjørsbank, kan NICS Operatørkontor etter bestemmelser i "Avtale mellom NICS Operatørkontor og Norges Bank om oversendelse av avregninger og brutto betalingsoppdrag mv." fatte beslutning om overføring av underliggende nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank. Slik beslutning betinger imidlertid at berørte nivå 2 banker har ordinær konto i Norges Bank og har gitt NICS Operatørkontor fullmakt til å flytte bankens oppgjør til Norges Bank.

Operatørkontoret sendte 7.11.2012 brev til alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank der vi anmodet bankene om å returnere ovennevnte fullmakt til NICS Operatørkontor. 106 banker på nivå 2 oppfyller betingelsen for å benytte fullmakten, det vil si har ordinær konto i Norges Bank. 103 banker har per i dag returnert fullmakten. Ovennevnte avtale mellom Operatørkontoret og Norges Bank har blitt revidert for bedre å klargjøre partenes forpliktelser ved flytting av nivå 2 bankers oppgjør til Norges bank som oppgjørsbank. Endringene er nærmere beskrevet i avsnitt 2.4, Avtalemessige endringer. Det er Operatørkontorets oppfatning at fullmakten til Operatørkontoret vesentlig vil bidra til en ryddig og koordinert overføring av berørte nivå 2 bankers oppgjør til Norges Bank, og således støtte opp om finansiell stabilitet hvis en større privat oppgjørsbank skulle bli satt i status "Midlertidig Sperret" eller gå i offentlig administrasjon.

Operatørkontoret gjennomførte i 2011 en fullstendig revisjon av skjemaene for både selvsertifisering for nivå 1 banker og egenmelding for nivå 2 banker. Opplegget for selvsertifiseringen ble først og fremst oppdatert i forbindelse med innføring av Forbedret NICS og tilhørende nye NICS-regler i 2010. Varslingsrutiner, med henblikk på smitteeffekter og finansiell stabilitet, er viet mye oppmerksomhet i det reviderte selvsertifiseringskjemaet.

Hensikten med ordningene er å rette den enkelte banks oppmerksomhet inn mot beredskap for håndtering av avvik som gjennom NICS kan påvirke andre banker. Ordningene, som gjennomføres for to år av gangen, er ment som et bidrag til at den finansielle stabilitet i hele banknæringen skal kunne opprettholdes på best mulig måte. Et sentralt virkemiddel for å oppnå dette er at næringen er omforent om felles rutiner og standarder for varsling av driftsproblemer.

Alle banker i NICS gjennomførte i 2012 henholdsvis selvsertifisering (nivå 1 banker) og egenmelding (nivå 2 banker) for perioden 1.7.2012 til 30.6.2014. En gjennomgang av de returnerte besvarelsene viser at bankene med oppgjør direkte i Norges Bank gjennomgående mener de har gode kunnskaper og rutiner for håndtering av sin transaksjonsutveksling med NICS. Som nevnt viser hendelsen 3.12.2013 at dette ikke nødvendigvis er tilfelle når bank

foretar endringer.

Innføring av CAP, samt beredskap for skifte av oppgjørsbank, var viktige temaer i det reviderte egenmeldingsskjemaet. Så godt som alle nivå 2 banker opplyste eksplisitt til Operatørkontoret å ha Norges Bank som reserve oppgjørsbank. Det er Operatørkontorets vurdering at gjennomføring av egenmelding i 2012, sammen med innhenting av ovennevnte fullmakt til NICS Operatørkontor, i stor grad har bidratt til fremme nivå 2 bankenes oppmerksomhet rundt NICS generelt og beredskap for skifte av oppgjørsbank spesielt.

Operatørkontorets vurdering er at operasjonelle utfordringer i nivå 2 banker ved problemer i oppgjørsbanken isolert sett ikke representerer en trussel mot den finansielle stabilitet. Vi må likevel ta høyde for at operasjonelle utfordringer kan oppstå i slike banker. Dette vil kunne føre til et betydelig press på NNI og lede til et stressnivå der som kan innebære en risiko for manuelle feil som i ytterste konsekvens kan føre til utilsiktede hendelser i den normale driften av NICS.

I en situasjon der en større bank blir satt i status Midletidig Sperret eller Offentlig administrasjon vil flere banker kunne oppleve en annen likviditetssituasjon enn det som var forventet. Slike forstyrrelser er imidlertid ikke relatert til transaksjonsutveksling og avregning i NICS, men at en bank faktisk ikke har tilstrekkelig likviditet for gjennomføring av de betalingsoppdrag den har påtatt seg. Likviditetsforstyrrelsene hadde i utgangspunktet vært de samme uavhengig av underliggende systemer for transaksjonsutveksling, avregning og oppgjør. En kunne likevel ha tenkt seg ordninger i NICS som reduserer risikoen for slike forstyrrelser i forventet likviditetsbilde. Da må en imidlertid inn på ordninger med sikkerhetsstillelse. Som nevnt under punkt 2.1 er vi skeptiske til dette, bl.a. fordi det vil representere risiko for tap. Etter vår vurdering vil en kortsiktig likviditetssvikt i en bank (som følge av feil tilpasning av kortsiktig likviditet) mest effektivt kunne løses gjennom interbankmarkedet. Om likviditetssvikten skyldes et alvorlig underliggende problem vil det neppe løses i interbankmarkedet pga. risiko for långiver. Om sistnevnte skulle være tilfellet kan vi ikke se at det skulle tre inn mekanismer som innebærer at banker i fellesskap likevel gir lån gjennom kollektive ordninger knyttet til deltagelse i NICS, jf vår skepsis til kollektiv sikkerhetsstillelse. Etter vårt syn er innretningen av NICS i tråd med dagens regler godt egnet for å forhindre finansiell ustabilitet.

CAP for nivå 2 ble produksjonssatt som ny funksjonalitet i NICS i 2012. CAP-funksjonaliteten vil fungere som en effektiv "blokkeringsmekaniske" mot feiltransaksjoner/ ekstremposisjoner fra nivå 2 banker i NICS. Ekstremposisjoner fra nivå 2 banker vil derfor ikke lenger kunne utgjøre en risiko for plutselige og utilsiktede store likviditetsutganger for oppgjørsbanken.

Med innføring av den nye NICS Netto Formiddagsavregningen kl. 1100 har man betydelig kortet ned tidsrommet mellom Morgenavregningen rundt kl. 0540 og neste avregning (tidligere kl 13.30). Ved problemer i Morgenavregningen, med eventuell forskyvning av et stort antall transaksjoner eller beløp, betyr dette at tidsrommet frem til neste avregning er knappert inn med to og en halv time, noe som samlet vil være positivt for finansiell stabilitet.

En situasjon der NICS skulle være ute av drift (utilgjengelig) over en lengre periode vil ha betydelige konsekvenser for den alminnelige betalingsformidlingen i samfunnet generelt. Vi vil også anta at et slikt lengre driftsavbrudd (i hvert fall lengre enn to dager) vil utløse betydelige problemer i samfunnet og i bankene av finansiell karakter. Hvorvidt det vil utløse finansiell ustabilitet (i betydningen en reell fare for den finansielle stabilitet) vil kunne avhenge av hva en legger i begrepet finansiell stabilitet. Uansett innhold i begreper er

Operatørkontoret klar over og bevisst at NICS representerer et samfunnskritisk infrastrukturelement. Det er vår klare oppfatning at både NNI og deres driftsleverandør Nets Norway har samme holdning og innretter og prioriterer drift av NICS deretter.

Vår vurdering er at konsekvensene av et lengre driftsavbrudd i NICS er meget store, men at sannsynligheten for en slik hendelse er liten.

Som nevnt i tidligere årsrapporter har produksjonssettingen av Forbedret NICS i 2010 bidratt til å løfte beløp ut av tidligere NICS Masse og inn i bruttoløpet. På den annen side har det å løfte tidligere SWIFT Netto inn i NICS Netto bidratt til å øke omsetningen i NICS Netto. Operatørkontoret har likevel som utgangspunkt at å ta beløpsmessig store NIBE-transaksjoner ut av netto og inn i brutto gjennomgående vil bidra til å redusere posisjonene i NICS Netto og dermed også risikoen for manglende dekning for disse.

God tilgang til likviditet i sentralbanken gir lav risiko for at betalingsoppgjørene stanser på grunn av manglende dekning på bankenes oppgjørskontoer. Bankene holdt også gjennom 2012 likviditetstilgangen i Norges Bank på et høyt nivå, i form av folioinnskudd og ved pantsetting av verdipapirer som gir løpende tilgang til lån. Tilgjengelig låneadgang lå gjennomgående rundt 200 mrd. kroner, hvorav hovedtyngden var tilgjengelig som oppgjørslikviditet. Bankenes innskudd i Norges Bank lå gjennomgående i området 30-40 mrd. kroner.

Utvikling i systemets risiko

I 2012 har man som nevnt implementert CAP-funksjonalitet for nivå 2 og en fjerde NICS Netto (Formiddagsavregningen). Med dette har NICS gjennomført de mest omfattende endringene i systemet siden Nye NICS (ny teknisk plattform) og Forbedret NICS (formatuavhengig avregning, NIBE Brutto m.m.) i 2010.

CAP ble etter en tids prøveperiode satt i produksjon 3.9.2012. NICS Netto Formiddagsavregningen ble satt i produksjon 12.10.2012. Det vises til punkt 2.5 Systemendringer for en nærmere beskrivelse av endringene.

Innføring av CAPs på nivå 2 betyr at oppgjørsbanker har fått mulighet til å kontrollere sin oppgjørsforpliktelse for sine underliggende banker. Dette representerer en klar risikoreduksjon knyttet til slike bankers deltagelse i NICS. CAPs på nivå 2 vil ikke øke de øvrige deltageres finansielle risiko.

CAP reguleres av bestemmelsene i de nye Regler for forholdet mellom oppgjørsbanker for nivå 2 og NICS (Nivå 2-reglene) som ble fastsatt 10.11.2011. Nivå 2-reglene søker å redusere de operasjonelle/prosessuelle risikofaktorer knyttet til regimet med CAPs og nedfeller klare forhåndsdefinerte prosesser og forpliktelser for en situasjon der en nivå 2 bank overskrider sin CAP.

Innføring av CAP for nivå 2 kan lede til at oversendelse av NICS Netto til NBO for oppgjør blir inntil 30 minutter forsinket. På dager med ekstremt mange transaksjoner kan forsinkelsene bli lengre. Det var derfor stor oppmerksomhet knyttet til 27.12 i år fordi det da var ventet store transaksjonsmengder pga oppgjør for mange dager med julehandel som fant sted på dager NICS var stengt. Transaksjonsmengden i Morgenavregningen 27.12.2012 ga da også ny transaksjonsrekord med hele 19 952 979 avregnede transaksjoner.

Operatørkontoret er opptatt av at overskridelse av CAP i grunnlaget for Sluttavregningen

svært sjelden skal forekomme. Fra produksjonssetting og frem til utløpet av 2012 var det to tilfeller av overskridelser, begge i Morgenavregningen. Overskridelsene medførte mindre forsinkelser i oppgjøret.

Formiddagsavregningen vil, som redegjort for i tidligere avsnitt, betydelig korte ned tidsrommet mellom Morgenavregningen og neste avregning, noe Operatørkontoret vurderer som positivt ut i fra en risikobetraktning. Teknisk representerer endringen kun en parameterendring i NICS-systemet. Flere avregninger øker dermed ikke den tekniske kompleksiteten i NICS. På samme tid sørger det nye oppgjøret for raskere gjennomstrømning av likviditet i betalingsformidlingen. Antall transaksjoner som gjøres opp i Formiddagsavregningen ligger stabilt rundt 240 000 transaksjoner, hvilket gjør den til den klart minste avregningen målt i antall transaksjoner. Målt i verdi er Formiddagsavregningen imidlertid ofte på høyde med de andre avregningene.

En gjennomgang av avviksanalysen for 2012 (punkt 2.7 Driftssituasjonen) viser at man har klart å videreføre den positive trenden fra tidligere år med få avvik, selv i et år der man har produksjonssatt flere systemendringer. I tillegg er avvikene som har oppstått mindre alvorlig.

Som nevnt gjennomførte NNI i uke 46 en øvelse der de testet en situasjon der den største private oppgjørsbanken manglet dekning i Norges Bank, med den konsekvens at oppgjørsbankens underliggende banker måtte overføres til ny oppgjørsbank. Testen, som ble gjennomført sammen med Norges Bank, var teknisk og prosedyremessig vellykket. Testen er den mest omfattende kvalitetstesten NNI har gjennomført til dags dato. Testen skaffet NNI verdifull erfaring og verifiserte blant annet at NNI er i stand til, sammen med Norges Bank, å endre oppgjørshierarkiet for svært mange banker i en "MS-situasjon".

En viktig lærdom fra testen var problematikk rundt bankfusjoner (juridisk og/eller teknisk) og behov for koordinering av registerendringer i NBO og i NICS. To banker som er registrert ferdig fusjonert (juridisk og teknisk) i NBO kan av ulike årsaker fortsatt være to banker (konserner) i bankregisteret i NICS.

Ryddighet i prosedyrer ved fusjoner er også nødvendig for å redusere risikoen for feil behandling av den fusjonerte banken om denne skulle settes i Midlertidig Sperre eller Offentlig administrasjon. Operatørkontoret er oppmerksom på problemstillingen og vil i tiden som kommer søke å finne virkemidler som kan redusere denne risikokilden.

Innhenting av fullmakt til NICS Operatørkontor, som gir Operatørkontoret fullmakt til å fatte beslutning om flytting av en nivå 2 banks oppgjør til Norges Bank for det tilfellet nivå 2 bankens oppgjørsbank ikke kan oppfylle sin rolle som oppgjørsbank, vil sikre en ryddig og koordinert flytting av underliggende banker. Operatørkontoret anser fullmakten som et viktig tiltak for å redusere operasjonell risiko i en kritisk og potensielt kaotisk situasjon i betalingsformidlingen.

Det vises for øvrig til avsnitt 2.6 ovenfor om de løpende kvalitets- og forbedringstiltak som har blitt gjennomført av NNI i 2012.

Det er Operatørkontorets hovedkonklusjon at NICS gikk inn i 2013 med en lavere risiko enn ved årets begynnelse. Vi vil i hovedsak begrunne dette med innføring av CAP-løsningen, den svært omfattende kvalitetstesten (MS) som ble gjennomført i uke 46, samt det kontinuerlige

fokus NNI har på sikker og stabil drift. Vi vil avslutningsvis også peke på at samtlige SKK-banker i løpet av våren 2012 hadde tatt i bruk den nye SKK-løsningen som ble satt i produksjon i 3.11.2011.

3.2 Intern risiko

Nets-konsernet er et dansk selskap og underlagt dansk lovgivning, som stiller krav om ekstern IT-revisjon. Nets-konsernet har valgt å bruke den danske IT internrevisjonsmodellen i hele konsernet. Intern revisjon av Nets og NICS utføres av "Internal Systems Audit" (ISA) i Nets.

ISA er en uavhengig intern revisjonsavdeling som rapporterer direkte til ledelsen og styret i Nets Holding. I tillegg leverer ISA sin revisjon angående NICS til Operatørkontoret. Revisjonsfirmaet KPMG, i egenskap av ekstern revisor, skal sikre at det utføres en effektiv og betryggende systemrevisjon for hele Nets.

I årsrapporten for 2011 ble revisjonsrapporten fra ISA fra januar 2012 omtalt. I revisjonsrapporten fra januar 2012 ble NICS beskrevet som et vesentlig system for Nets og for den norske banksektor samt for den overordnede betalingsinfrastruktur i Norge. Rapporten fremhever at feil og driftsforstyrrelser i NICS kan få alvorlige konsekvenser, "både økonomisk og imagemessig". ISA omtalte videre NICS som et nyutviklet system med få endringer og presise og veldokumenterte kontroller.

ISA konkluderte i januar 2012 med at den samlede risiko var middels og at de etablerte kontroller i og omkring NICS var tilfredsstillende.

ISA har også for 2012 gjennomført revisjon av NICS. Operatørkontoret fikk i desember 2012 oversendt "Revisionsrapport om NICS" datert 26.11.2012. Revisjonsrapporten er begrenset i sitt "scope" i forhold til fjorårets rapport. I tillegg fikk Operatørkontoret 6.2.2013 overlevert den fullstendige revisjonsrapporten ISAE3402 som omhandler IT-kontroller i Nets-konsernet, også for leveransen av NICS.

NICS Operatørkontor

Etableringen av FNO i 2010 fikk konsekvenser for ressurstilgangen for driften av NICS Operatørkontor. To av fire av godt kompetente ressurspersoner for Operatørkontoret gikk over i andre stillinger som ikke har naturlig tilknytning til Operatørkontorets virksomhet. Av de to gjenværende gikk en av med pensjon ved årsskiftet.

NICS Operatørkontor er tillagt utførelse av bestemte oppgaver ved manglende dekning/offentlig administrasjon. Beredskapen for slike oppgaver er oppsatt med personell fra FNO Servicekontor, men flere av disse har ikke dybdekompetanse på området. Operatørkontoret anser dette som en økt risiko for feil håndtering eller risiko for forsinkelser i håndteringen i forhold til oppsatte rutiner for håndtering av slike situasjoner.

1.3.2011 ble det tilsatt en ny person i FNO Servicekontor som skulle ha NICS som arbeidsområde. Vedkommende hadde kompetanse innenfor avregning og oppgjør, men i første rekke på verdipapirsiden. Vedkommende har nå vært tilknyttet Operatørkontorets arbeid i nærmere 2 år og har opparbeidet betryggende kompetanse i relasjon til sine oppgaver i forhold NICS. Fra 1.2.2013 ble det tilsatt to nye medarbeidere i seksjonen. Dette vil bedre ressurs situasjonen for beredskapsarbeidet og for Operatørkontoret. På den annen side ble en annen medarbeider med noe erfaring på NICS-området langtidssykemeldt i 2012.

Operatørkontoret har den siste tiden hatt økt fokus på beredskap og krisehåndtering i relasjon til NICS, herunder også opplæring av personell i seksjon Betalingssystemer og infrastruktur i FNO Servicekontor. Seksjonen avholdt en "beredskapsdag" i 2012, med det formål å øke seksjonens kunnskap om beredskap og krisehåndtering i forbindelse med NICS. I forkant av beredskapsgjennomgangen ble NICS Operatørkontors "Beredskapsmappe" grundig revidert og gjort tilgjengelig elektronisk.

Medarbeidere i Seksjon Betalingssystemer og infrastruktur i FNO Servicekontor har 24 timers tilgang til beredskapsmappen via portable elektroniske plattformer. Beredskapsmappen inneholder NICS-reglene, komplett kontaktliste til alle banker i NICS og medarbeidere i relevant infrastruktur samt nøyaktige prosedyrer for håndtering av en situasjon der bank mangler dekning eller går status "Midlertidig Sperret" eller offentlig administrasjon.

Operatørkontoret ser imidlertid at beredskapskunnskapen må vedlikeholdes og det må sørges for ytterligere opplæring av seksjonens medarbeidere for å oppnå en god bredde i Operatørkontorets beredskap.

3.3 Leverandørrisiko

NICS Operatørkontor har inngått avtale med NNI om drift, forvaltning og videreutvikling av NICS. Denne avtalen har varighet frem til 31.12.2017. Etter dette løper avtalen med 12 måneders oppsigelsesfrist for Operatørkontoret og 24 måneders oppsigelsesfrist for NNI. Operatørkontoret legger til for øvrig til grunn at de vurderinger som fremkommer i punkt 3.1 og 3.2 vil være dekkende for vår vurdering av leverandørrisikoen.

3.4 Systemisk risiko

NICS utgjør en integrert og nødvendig del av gjennomføringen av betalingstransaksjoner i den norske betalingsinfrastrukturen. Som vi har redegjort for ovenfor oppfatter vi at NICS i seg selv ikke inneholder finansiell systemisk risiko.

NICS har en sentral funksjon som "nav" i infrastrukturen for betalingsformidling og øvrig transaksjonsutveksling mellom bankene i Norge. Dette innebærer at NICS representerer en operasjonell systemisk risiko.

Gjennomføringen av transaksjonsutvekslingen er avhengig av at en hel rekke av operasjonelle virksomheter er i drift og kommuniserer godt med hverandre – betalers bank, betalers banks datasentral, transaksjonsprosesseringsentraler, NICS, Norges Banks oppgjørssystem, transaksjonsprosesseringsystemer (mottak), mottakers banks datasentral og mottakers bank. To av disse systemene er knutepunkter (konsentrasjonsrisiko) – NICS og Norges Banks oppgjørssystem (NBO).

Driftsavbrudd i større enkeltbanker (eller større bankdatasentraler) vil påvirke likviditetssituasjonen i andre banker i forhold til forventet likviditetsbilde. Bank med driftsavbrudd vil ikke få sendt beløp fra seg til andre banker, mens andre banker fortsatt vil sende transaksjoner til banken med driftsavbrudd. Konsekvensen vil være at likviditet samler seg opp i bank med driftsproblemer, mens andre banker ikke vil få likviditet "motsatt vei". Nødvendig omfordeling av likviditet som følge av slike hendelser avhenger av at det er god generell finansiell stabilitet og tilstrekkelig tillit/sikkerhet mellom bankene. I perioder der dette ikke er tilfellet er det ikke sikkert likviditetsomdelingen vil skje like effektivt. I så fall vil øvrige banker vegre seg for å sende transaksjoner til banken med driftsproblemer, noe som vil representere en smitteeffekt med konsekvenser for utførelsen av betalingsformidlingen også fra andre bankers side.

Blant annet på denne bakgrunn er Operatørkontoret ikke bare ensidig opptatt av driftstabiliteten i NICS, men søker også å bidra til oppmerksomhet rundt driftstabilitet og beredskapsrutiner i hele betalingsformidlingskjeden. Som omtalt tidligere i rapporten har Operatørkontoret i 2012 gjennomført selvsertifisering (for banker på nivå 1) og egenmelding (for banker på nivå 2) for perioden 01.7.2012 til 30.6.2014. Opplegget med selvsertifisering og egenmelding annet hvert år ble innført i 2002. Etter omfattende endringer i regelverk og funksjonalitet i NICS i 2010 har Operatørkontoret gjennomført en grundig revisjon av opplegget. Hensikten med ordningene er å rette den enkelte banks oppmerksomhet inn mot beredskap for håndtering av avvik som gjennom NICS kan påvirke andre banker. Ordningen er ment som et bidrag til at den finansielle stabilitet i hele banknæringen skal opprettholdes på best mulig måte, ved at næringen blant annet er omforent om felles rutiner og standarder for varsling av driftsproblemer.

Etter fjorårets revisjon av sertifiserings- og egenmeldingsordningen (spørsmålsmålskjemaene og den tilhørende Kvalitets- og beredskapsplanen) har opplegget blitt forenklet og mer fokusert rundt de temaene Operatørkontoret oppfatter som viktigst for finansiell stabilitet. At opplegget er forenklet betyr ikke at Operatørkontoret har lempet på kravene som stilles til deltakerne eller at spørsmålene som stilles har blitt mindre "krevende" å svare på. Varsling og andre tiltak som skal forhindre at problemer hos en bank forplanter seg til andre banker gjennom betalingssystemet (systemrisiko) har fått mer oppmerksomhet. De nye skjemaene stiller flere spørsmål rundt drift og avviksrutiner for bankenes likviditetsfunksjon. Rutiner for å varsle avbrudd og omfordele likviditet for å hindre konsentrasjon av likviditet i problembanken har fått en helt sentral plass. Avsnittet som omhandler oppgjørstjenester har blitt oppdatert i forhold til nytt regelverk om forholdet mellom oppgjørstjenester for nivå 2 og NICS. I dette avsnittet er Operatørkontoret opptatt av problemstillinger som vedrører oppgjørstjenestens rutiner i forhold til administrasjon og regulering av CAPs. Tilsvarende er egenmeldingsskjemaet oppdatert i forhold til nivå 2 bankens ansvar for å følge opp sin egen nettoposisjon vis a vis CAP, rutiner for anmodning om økning i CAP og lignende.

Egenmeldingen er først og fremst gitt et større fokus på beredskap for de situasjoner der oppgjørstjenester av ulike årsaker ikke kan oppfylle sin rolle som oppgjørstjenester slik at oppgjøret av nettoposisjoner for underliggende nivå 2 banken må flyttes til ny oppgjørstjenester. Spørsmål rundt rutiner for "klargjøring" av reserve oppgjørstjenester i alternativ oppgjørstjenester (blant annet plassering av innskudd og etablering av eventuelle sikkerheter) slik at konto kan benyttes til oppgjør av posisjoner fra NICS har fått en sentral plass.

Den tidligere Kvalitets- og beredskapsplanen har blitt erstattet av dokumentet "Felles varslingskrav for aktørene i NICS" (Varslingskravene). Den tidligere Kvalitetsplanen er etter Operatørkontorets oppfatning langt på vei overflødiggjort av Finanstilsynets IKT-forskriften fra 2003. Finanstilsynet, som har tilsyn med bankene og de kunderettede delene av betalingsformidlingen, dekker med sin omfattende forskrift så godt som alle de områder og problemstillinger som den tidligere Kvalitetsplanen omhandlet. Vi erfarer imidlertid at Finanstilsynet har mindre oppmerksomhet på tiltak som skal forebygge systemrisiko. De nye varslingskravene er designet for å forebygge slik risiko og underbygge den finansielle stabiliteten. De nye varslingskravene er en forenkling av varslingsrutinene i den tidligere Kvalitets- og beredskapsplanen. Der er vår vurdering at de nye varslingskravene er oversiktligere og lettere å anvende i en avvik- eller krisesituasjon.

Operatørkontoret er av den oppfatning at det reviderte opplegget for selvsertifisering og egenmelding bedre og tydeligere enn tidligere bidrar til fokus i bankene – og hos bankenes ledelse - på temaene avviksbereidhet, omfordeling av likviditet og forebygging av smitteeffekter. Dokumentene ble sendt deltakerne i desember 2011.

Som redegjort for under avsnitt 3.1 har alle banker i NICS returnert signert skjema for selvsertifisering eller egenmelding. Der er Operatørkontorets oppfatning at bankene med oppgjør direkte i Norges Bank gjennomgående har gode kunnskaper og rutiner for håndtering av sin transaksjonsutveksling mot NICS. En gjennomgang av besvarelsene fra nivå 2 bankene viser at de fleste bankene vurderer sin evne til å håndtere sin NICS- deltakelse som "Bra" (Egenvurdering 3 på en skala fra 1 til 4, der 1 er Svak og 4 er Meget bra). Disse bankene viser gjennom sin egenmeldingsbesvarelse at de gjennomgående har tilfredsstillende rutiner på plass. Rundt 25 prosent av nivå 2 bankene har imidlertid gitt seg selv egenvurderingen 2 (Middels) og viser gjennom sin besvarelse også ellers at de bør styrke både kompetanse og rutiner på sentrale punkter. Operatørkontoret anser likevel ikke dette som en trussel mot finansiell stabilitet eller som et tegn på systemisk risiko.

De banker som ga seg selv egenvurderingen 2 (Middels) fikk 22.11.2012 brev fra NICS Operatørkontor der Operatørkontoret anbefalte banken å treffe tiltak for å styrke rutiner og beredskap i relasjon til NICS. Vi anbefalte at det spesielt ble rettet oppmerksomhet mot rutiner for håndtering av en situasjon der bankens private oppgjørsbank ikke er i stand til å utføre sin funksjon som oppgjørsbank. Til dette vil vi tilføye at Operatørkontoret i desember 2012 sendt ut brev til alle nivå 2 banker med ordinær konto i Norges Bank, der vi ber om at banken returnerer fullmakt til NICS Operatørkontor om å kunne fatte beslutning om flytting av oppgjør av bankens posisjoner i NICS til Norges Bank, hvis den private oppgjørsbanken ikke kan oppfylle sin funksjon som oppgjørsbank. Operatørkontoret mener dette tiltaket vil bidra til å sikre en ryddig og koordinert håndtering av en situasjon der en privat oppgjørsbank settes i status Midlertidig Sperret eller går i Offentlig Administrasjon. En prosedyre for ryddig og koordinert skifte av oppgjørsbank vil bidra til å støtte opp om finansiell stabilitet under de operasjonelle utfordringer som kan oppstå i en slik situasjon.

Utover deltagerens systemer, NICS og NBO utgjør SWIFT-systemet en kritisk faktor for normal gjennomføring av transaksjonsutveksling av viktige beløpsmessig store transaksjoner og oppgjør for NICS Netto. SWIFT sin rolle som hovedvei for utveksling av finansielle meldinger globalt og oppgaver også for enkelte lands (regioners) samfunnskritiske infrastrukturer innebærer at finansinstitusjoner, myndigheter og SWIFT selv har løpende fokus på operasjonell stabilitet. Konsekvensene av et driftsavbrudd sentralt i SWIFT av noe varighet vil være svært store. Sannsynligheten anser vi som svært liten.

4. Risikoreduserende tiltak planlagt i neste rapporteringsperiode

Avbrudds- og katastrofetester

NNI planlegger en omfattende katastrofetest i NICS i løpet av 2. halvår i 2013. Hyppigere tester av kritiske komponenter i SWIFT- infrastrukturen i NICS er som i fjor planlagt i faste intervaller gjennom 2013.

Behandling av "særsituasjoner" (avvikshåndtering ved manglende dekning)

Også i 2013 er lagt opp til å gjennomføre øvelser (kvalitetstester) i bruk av funksjonalitet som benyttes når bank får status "Midlertidig Sperre" og/eller "Offentlig administrasjon". Dette er funksjonalitet som meget sjeldent blir brukt i reelle situasjoner (Selv om funksjonaliteten ble

anvendt tre ganger i løpet av 2012). Det er derfor fortsatt viktig jevnlig å få verifisert at slik funksjonalitet fungerer etter hensikten, og at så vel rutiner som teknisk løsning er på plass. NNI gjennomførte i uke 46 i 2012 en test der den største oppgjørsbanken manglet dekning på sin konto i Norges Bank, slik at underliggende banker måtte flyttes til ny oppgjørsbank. I 2013 ønsker NNI (sammen med Norges Bank, berørt oppgjørsbank og et antall berørte banker på nivå-2) en enda mer omfattende test av dette scenario der også nødvendige prosedyrer mellom nivå-2 bankene og Norges Bank skal stå i sentrum og testes.

Selvsertifisering og egenmelding

Operatørkontoret har i 2012 gjennomført selvsertifisering og egenmelding for alle banker i NICS. På bakgrunn av erfaringene vil Operatørkontoret i 2013 evaluere ordningen. NICS Compliance Komité vil bidra i dette arbeidet. Etter den omfattende revisjonen av ordningen i 2011 og etter en foreløpig evaluering i desember 2012 tror ikke Operatørkontoret at det vil være behov for store endringer. Først og fremst ønsker Operatørkontoret å klargjøre enkelte spørsmålsstillinger og temaer gjennom mindre språklige justeringer. Skjemaene må blant annet oppdateres med et nytt spørsmål knyttet til de innhentede fullmaktene til NICS Operatørkontor. Fullmakten er beskrevet under punkt 2.4 ovenfor.

Gjennomgang av avtalene med NNI som følge av selskapsendringer i Nets-konsernet

Norges Bank som konsesjonsmyndighet for NICS ble i endringsmelding 12.12.012 orientert om de planlagte endringer i selskapsstrukturen i Nets-konsernet. NICS Operatørkontor har også utarbeidet og oversendt konsesjonsmyndigheten Operatørkontorets vurdering av relevante risiki som følge av de planlagte organisasjonsendringene. Som følge av endringene ser vi blant annet et behov for å gjøre tilpasninger i avtalen mellom NNI og NICS Operatørkontor om drift, forvaltning og videreutvikling av bankenes felles avregningssystem, (NICS)

Teknisk/juridisk fusjon

En viktig lærdom fra kvalitetstester (blant annet MS-tester) i NICS gjennomført i 2011 og 2012 har vært problematikk knyttet til at fusjoner mellom banker fra tid til annen gjennomføres på en slik måte at teknisk struktur i NICS etter fusjon ikke samsvarer med formell, juridisk struktur. To banker som er registrert ferdig fusjonert (juridisk og teknisk) i NBO kan av ulike årsaker fortsatt være to banker (konserner) i bankregisteret i NICS, hvorav den ene ikke er oppført med konto i NBO. Det er i dag flere eksempler på banker som formelt er fusjonert inn i andre banker men som fortsatt eksisterer under eget konsernregisternummer i NICS. Dette skaper et behov for koordinering av registerendringer i NBO og i NICS.

Ryddighet i prosedyrer ved fusjoner er også nødvendig for å redusere risikoen for feil behandling av den fusjonerte banken om denne skulle settes i status Midlertidig Sperret eller Offentlig administrasjon.

Operatørkontoret beskrev i årsrapport for 2011 at bedre rutiner ved fusjoner mellom deltagere vil inngå i arbeidet for redusert risiko ved "særsituasjoner" som MS og OA i neste rapporteringsperiode, det vil si i 2012. Problemstillingen har i tillegg vært tema under tilsynsmøter med Norges Bank.

Krav til samsvar mellom juridisk fusjon og teknisk fusjon i NICS har konsekvenser langt utover den fusjonerte banks deltagelse i NICS. Vi har erfart at nødvendige tekniske endringer i datasentraler, tjenesteproduksjon, rapporterings-, fakturerings- og bokføringsrutiner må gjennomgås og etterprøves som grunnlag for gjennomføring av teknisk fusjon. Problemstillingen berører således hele den tekniske/operasjonelle endringsprosess som gjennomføres ved fusjoner. Omfanget vil

kunne variere avhengig av om de banker som inngår i fusjonen er driftet på samme eller ulike datasentraler og hvilke andre leverandører de involverte banker har hatt. Utover å bringe i erfaring at oppgaven er mer omfattende en det vi i utgangspunktet kunne forvente har Operatørkontoret ikke hatt ressurser til å kunne gjennomføre konkret oppfølgingsarbeid i 2012.

Operatørkontoret har aktiviteten på dagsordenen for 2013 med sikte på å komme frem til tiltak som kan redusere denne risikokilden.

5. Andre virksomhetsmål for neste rapporteringsperiode

CAPs på nivå 2 - erfaringer

CAP ble innført som ny funksjonalitet i NICS 3.9.2012. Norges Bank godkjente i brev 14.12.2012 endringene under forutsetning av at løsningen, deriblant tidsfristene for oppgjørsbankenes regulering av CAP, blir vurdert etter en passende tid. Operatørkontoret vil i løpet av 2013 gjennomføre en evaluering av både funksjonalitet og regelverk for CAP.

Selvevaluering av NICS i forhold til nye CPSS-IOSCO prinsipper

som nevnt under punkt 2.4 Nasjonale og internasjonale føringer vil selvevaluering av NICS i forhold til de nye CPSS-IOSCO prinsippene være en viktig aktivitet for Operatørkontoret i 2013.

Forberedelser for ny runde selvsertifisering/egenmelding.

Ordningen med selvsertifisering og egenmelding gjennomgikk en omfattende revisjon i 2011 i forkant av inneværende selvsertifiseringsperiode, som løper til 30.6.2014. Basert på erfaringene fra siste runde med selvsertifisering og egenmelding vil Operatørkontoret som nevnt ovenfor evaluere og oppdatere skjemaene før de sendes ut til bankene i slutten av desember 2013.

Reserve driftssted for NICS

Operatørkontoret nedsatte i 2012 en arbeidsgruppe som skal vurdere krav til reserve driftssted for NICS. Arbeidsgruppen skal blant annet vurdere hvilke krav næringen bør stille til plassering av driftssteder for NICS, herunder ta stilling til om dagens løsning er tilfredsstillende. Arbeidsgruppen skal også vurdere sårbarhet i forhold til kompetanse ved valg av alternative plasseringer av reserve driftssted. Arbeidsgruppen skal etter planen slutføre arbeidet i løpet av første halvår 2013.

Oppgjør "24/7"

En arbeidsgruppe nedsatt av Fagutvalget for avregning og oppgjør (FAO) i regi av Finans Norge, har i løpet av 2012 sett på mulige måter å gjennomføre avregning og oppgjør av interbankposisjoner på "24/7". Dette som følge av eventuelle løsninger for å kunne imøtekomme etterspørselen etter betalingstjenester som kan utføres i realtid på tvers av konti i ulike banker. Oppgjør for slike tjenester må kunne gjennomføres på en måte som ivaretar næringens og myndighetenes krav om forsvarlig håndtering av risiko.

Arbeidsgruppen la frem sin sluttrapport for Fagutvalg for avregning og oppgjør (FAO) 4.4.2013. Operatørkontoret vil ta stilling til eventuelle oppfølgingsaktiviteter i tredje kvartal 2013.

Reserveløsning for NICS

Banknæringen i regi av Finans Norge har vurdert alternative betalingsløsninger i det tilfelle elektroniske løsninger ikke skulle være tilgjengelig. På grunnlag av en tidligere utarbeidet rapport i regi av Finanstilsynet og Norges Bank har de to sistnevnte instanser opprettholdt sin holdning til at kontanter bør utgjøre en slik reserveløsning.

Operatørkontoret mener at kontanter ikke kan utgjøre en reserveløsning om systemet NICS ikke lenger skulle være tilgjengelig. Avhengig av myndighetenes stillingtagen til kontanter som reserveløsning vil Operatørkontoret bistå banknæringen med å vurdere og eventuelt forberede andre reserveløsninger som kan bidra til å opprettholde nødvendig transaksjonsutveksling, avregning og oppgjøre mellom bankene for det tilfelle NICS ikke er tilgjengelig.

6. Annet

NICS Compliance komité

NICS Compliance komité ble etablert i 2011 som et rådgivende organ for NICS Operatørkontor. Komiteen møtes minst 4 ganger i året. Komiteen vil spille en viktig rolle som et rådgivende organ for Operatørkontoret under Operatørkontorets selvevaluering av NICS i forhold til de nye CPSS-IOSCO prinsippene for betalingssystemer. Det er ventet at denne aktiviteten vil legge beslag på mesteparten av komiteens ressurser i neste rapporteringsperiode.

"NICS-skolen"

NICS-skolen er et tilbud fra NNI til banker som deltar i NICS. Tilbudet ble etablert i 2012. Målet med NICS-skolen er kompetansebygging om NICS generelt, primært for medarbeidere i bank som jobber med interbankoppgjør og betalingsformidling.

NNI kan melde at NICS Skolen har blitt godt mottatt blant bankene. Alle kurs har vært fulltegnet. Det har vært rundt 20 deltakere på hvert kurs. NNI har avholdt tre kurs i 2012

NICS brukergruppe

NICS brukergruppe har i 2012 blitt "revitalisert". Operatørkontoret oppfatter at revitalisering av NICS brukergruppe har blitt godt mottatt av bankene. NICS brukergruppe er et "NNI-forum" som skal drøfte drifts- og brukerrelaterte spørsmål. Eventuelle større endringsønskjer som måtte ha sitt utspring i diskusjoner i brukergruppen skal fremlegges av NNI for behandling i Operatørkontoret og eventuelt for vurderinger også i fagutvalget for avregning og oppgjør.

Operatørkontorets styre

Pr 31.12.2012 bestod Operatørkontorets styre av:

- Dag-Inge Flatraaker, DNB Bank ASA, styreleder
- Geir Bruflo, SpareBank 1 Gruppen, på vegne av Sparebank1 SMN
- Asbjørn Enge, Terra-Gruppen, på vegne av Andebu Sparebank
- Ingjerd Enger, Handelsbanken
- Kjetil Hammerø, Nordea Bank Norge ASA
- Norun Anny Halbostad, Danske Bank
- Ove Ness, Sparebanken Møre

Operatørkontorets øverste organ

I fjorårets årsberetning informerte vi kort om mulige endringer i bransjestyrestrukturen i FNO Servicekontor og bakgrunnen for dette, bl.a. å oppnå økt fokus på viktige forhold innen felles infrastruktur for betalingssystemer, herunder også operasjonell stabilitet. Bransjestyre betalingsformidling og infrastruktur (BBI) i FNO Servicekontor ble etablert i mars 2012 og utgjør Operatørkontorets øverste organ.